

I VESTERBRO LOKALHISTORISKE FORENING OG ARKIVS SKRIFTSERIE:

har foreningen foreløbigt udgivet 9 hæfter i sin skriftserie om Vesterbro, som er:

- 1) Christian Kirkeby: Byens Gavle, Vesterbro, Registrant af Vesterbros Gavlmalerier, 22 sider
- 2A) Brita Olssons barndomserindringer 1920-36. Hun er afdøde fhv. stadsbibliotekar i København, -2009, 32 s
- 3) Birgit Olsen: "Den gang jeg var Lille". Barndomserindringer fra 2. verdenskrig og tiden lige efter. (Begge gik på Enghave Plads Skole), - 2008, 34 sider.
- 4) Christian Kirkeby: "Fra Byporten til Bakkehuset". Ad H.C. Andersens rute ad Vesterbrogade til Bakkehuset den gang og i dag, - 2009, 24 sider.
- 5) Christian Kirkeby: Historien om Vesterbro: "Fra Fælled og Forstad til Bydel i København" – 2009, 34 s.
- 6) Christian Kirkeby: "Hvorfor hedder gaderne det, de hedder på Vesterbro, - Vesterbros gadenavne er næsten alle politiske for deres tid, da de blev Navngivet". Omfatter alle gadenavne på Vesterbro, - 2009. 37 sider.
- 7) Christian Kirkeby: Skitse til bydelsplan for Vesterbro, for bevarelse af Vesterbro Identitet. Vesterbros fremtid på baggrund af lokalhistoriens erfaringer,
- 8) Christian Kirkeby: Saneringen/Byfornyelsens Historie på Vesterbro – 1950 til 80'erne, - De forskellige holdninger, 36 sider.
- 9A) Christian Kirkeby & Frantz Christensen: Enghave Plads og Enghaveparkens Historie samt dens fremtid efter Metrobyggeriet. - Det mindre kendte Vesterbro, 34 sider.

Kompendierne koster 75,- kr. + evt. port
Medlemmer: 50,-kr

KVARTERVANDRING:

"Fra Onkel Dannys Plads til Enghaveparken",
En folder til selv at gå tur på Vesterbro. Se foreningens Hjemmeside: www.lokalhistorisk.dk

Kulturanstalten arrangerer guidede kvartervandring med Jørgen Kunstmann og Lene Vasegaard 1ste tirsdag i maj og september som litterære gårdvandring. Herunder kan man også se Vesterbros karreer og deres gårdanlæg. Henvendelse: Jørgen Kunstmann tlf. 33 21 85 86 eller Kulturanstalten.

Desuden kan foreningen henvise til:

John Voldfrom, "Din lokale guide" på Vesterbro & omegn, Kuchlersgade 14, 1774 København V.
Mail: JVO@TRAEN.COM, tlf.: 3040 2594 tal om et arrangement. Hans motto er: Kjærlighed aflades aldrig.

OM FORENINGEN OG ARKIVET.

Foreningen har kontor og arkiv i Kulturanstalten på Lyrskovgade 4,3sal. og har åbent 1. mandag i måneden, kl. 19.00-21.00, dog ikke juli og august. Men mail eller ring gerne i forvejen. Se hjemmesiden under fanen kontakt.

Desuden kan foreningen komme ud og holde foredrag om lokalhistorien på Vesterbro fra Absalon til nutid.

Foreningen og arkivet er med i Sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger og Arkiver i Københavns Kommune (SLAK) og modtager hermed også tilskud fra Københavns Kommune.

Foreningen er derfor interesseret i bøger om bydelen, gamle postkort og optegnelser m.m. om bydelen.

Westend-karreens indre før saneringen med Husrække også til Westend (th.) & Matthæusgade med første "gårdrydning" på Vesterbro med etablering af legeplads i 1960'erne.
Skitsetegning af Christian Kirkeby

VESTERBRO LOKALHISTORISKE FORENING OG ARKIV

c/o Kulturanstalten, Lyrskovgade 4,3 sal. th.
1758 København V.

Istedgade, Vesterbros bydelsgade og puls

Klarlægger Vesterbros identitet og dens historie

Det sker ved indsamling af arkivalier, kildemateriale, holde foredrag om bydelens historie og udgive i første omgang kompendier om bydelens historie, både i en sammenhængende struktur, emneområder og erindringer fra folk, som har boet og bor i bydelen.

Foreningens hjemmeside er: www.lokalhistorisk.dk
Kontakt: Ole Rindtoft:

bestyrelsen@lokalhistorisk.dk

Sdr. Boulevard 45. 1720. Kbh-V. tlf. 31905115.

Chr. Kirkeby, tlf.: 25 46 89 17,

mail: chr.kirkeby@live.dk, som også bl. a. besvarer lokalhistoriske spørgsmål.

Barberfadet er foreningens arkivs første arkivalie, men arkivet har også det mest omfattende arkiv om byfornyelsen på Vesterbro 1988-2005.

Glimt af Vesterbros historie.

I året 1158 kom Støvnæs - det senere Sokkelunds Herred – efter aftale med kong Valdemar under Roskildebispens Absalon. Planen var at fiskerlejet Havn, der lå øst for søerne ned mod sundet, skulle befæstes og byudvikles. Ruinerne af borgen kan i dag ses under Christiansborg slot. Området vest for Skt. Jørgens Å (søerne) henlagdes omkring 1160 til Byen, som græsgangen Vester Fælled.

- Middelalderens København: En bispeby med stort set 4000 sjæle i deres boliger, skt. Clemens kirke, skt. Jørgens gård (hospital) og borgen. I 1383 indtog Hansestæderne byen og ødelagde den totalt. Efter en hurtig genopbygning overtog kongemagten – Erik af Pommern – bystyret. Skt. Jørgens Gård flyttedes uden for Vesterport på vestsiden af Skt. Jørgens å (gävleåen, senere Sø). Efter et kobberstik fra 1587 lå gården (hospitalet) vest for det nuværende Bagerstræde, som Vesterbros første kendte bygning.
- De første møller på Vesterbro fra omkring 1510, ellers vides der ikke meget fra før 1567, da Frederik II tillod beboelse uden for voldene. I 1577 blev slagting af kvæg forbudt inden for voldene, så allerede i 1587 opførtes 14 grundmurede slagtehuse på Vesterbro
- Første grundmurede hus i forstaden Vesterbro bygges i 1615. Ved den nuv. Værnedamsvej nærmest ved Tullinsgade fik den gode københavnerborgmester Mikkell Vibe i 1619 bevilling til at drive kro. På dette tidspunkt var byens galge flyttet fra omkring Viktoriagade til ca. Amerikavej. Christian 4. anlagde nuværende Vesterbrogade, som kaldtes Roskildegade og som stoppede ved ”Rosenåen”. Dette navn fik denne sidste del af skt. Jørgens å, fordi den stank.
- I løbet af 1700-tallet fik Vesterbrogade det islæt, som er blevet bevaret op til i dag, beværtnings- og forlystelsesliv. Trommesalens kvægtorv blev centrum for handel og lidkøbsdrikkeri. Slagtere slog sig ned her og med dem brændevinsmagere, garvere, lysestøbere og skomagere og ”sangerindeknepper m.m. .
- Det Kgl. Københavnske Skydeselskab opførte fra 1778 sin hovedbygning i klassicistisk stil på Vesterbrogade 59 og blev i 1954-55 indrettet til bymuseum.
- Jernbanen kom til Vesterbro, som åbnedes sommeren 1847. Københavns banegård blev placeret omtrent, hvor den nuværende ligger og førte ad en dæmning ad nuv. Halmtorv, Sønder Boulevard langs kysten– over Valby til Roskilde.
- Demarkationslinien (den militære forsvarslinie) flyttedes i 1852 tilbage til sin oprindelige position langs søernes østside og tværs over Vesterbro. Herved blev der givet signal til en vældig bølge af byggeri, der totalt ændrede kvarterets gamle struktur. Vesterport, byporten, der sidst var sat i stand af Frederik d. 4. i 1722 blev revet ned i 1857, og et gab åbnede sig ud mod frihedsstøtten.

- Den 2. Banegård rejstes 1864 ved Axel Torv, med spor over dæmningen ved Søvavillonen. Et gasværk anlagdes på den opfyldte pynt syd for Halmtorvet 1857. Det gamle kvægtorv flyttedes i 1878-79 ned ved siden af gasværket og i 1933-34 suppleret med Den hvide Kødby efter gasværket sprang i luften i 1929.
- Industri opstod, men primært beboelse. Absalonsgade 1856, Oehlenschlägersgade 1857, Saxogade 1866, osv. I 1860: 7290 indb. I 1880: 24.790 indb. og i 1921: 84.820 indb. Første kirke, Sct. Matthæus 1880, derpå skoler m.m.
- Opfyldningerne til den 3. banegårds indføring fra vest og med DSB’s centralværksteder foregår fra 1894-96 med sten og grus. I 1903-08 fyldes der op til rangerterræn m. ”Kineserbyen” ved Otto Busses Vej til de ansatte. og Gasværkshavn.
- Fra den nedrevne Vesterport ud til Frihedsstøtten fyldes voldgraven op fra 1870’erne. ”Vesterbro Passage” som fra 1858 officielt hed Vesterbrogade udbygges. Her byggedes mod syd Industriens Hus, bagved, lå Tivoli fra 1843 og videre mod vest .3. Banegård. Nord for opførtes 1872 Cirkusbygningen og 1882 det store forlystelsesetablissement National (Scala).
- 3. Banegård indvies i 1911 af Kronprins Christian. Fra Boulevardbanens åbning 1917 kaldet Hovedbanegården. En gennemkørsels banegård syd for Frihedsstøtten, m. en indgangsportallig Købhvn’s byvåben. I 1930’erne kontor-komplekset Vesterport, dav. Handelsbankens hovedsæde og hotel Astoria. I 1950’erne udbygges hele 2. Banegårds område videre med bl.a. SAS Hotellet og Plads Bio.
- 1956-85 godkendes af Københavns kommune omfattende saneringsplaner for dels nedrivning, dels bevarende saneringer og gårdsanering omfattende stort set det midterste Vesterbro. Fra 1988 udarbejdes en Handlingsplan for en fremtidig bevarende byfornyelse, i stedet for City-Vest Plannen, som total skulle rydde Indre Vesterbro til Cityerhverv.
- Bygningskulturen fra 1850-1900 slår trods de mange forandringer – med et næste bevaret gadenet - igennem.
- Hovedbanegårdens venstre side vender ud til Rewentlovs-gade og dermed Vesterbros beboelse mod vest, som er der en syndens verden. Her er det kvarteret omkring den første del af Istedgade og Halmtorvet, der rummer ludere og lommetyve, narkomaner m.m.. Bydelen betjenes af 9 kirker, 8 skoler og 1 bibliotek. 35.000 indb. kan forlyste sig i store Vegakoncerthus. Det Ny Teater – skuespil og musik i Enghaveparken, endvidere en kommende ny bebyggelse på Carlsberg bryggeriets arealer samt en Metro.
- I 2013 forventes Istedgade bliver omlagt til miljøprioriteret strøggade, med trafikdæmpende foranstaltninger og med forbedret forhold for fodgængere og cyklister og bredere fortove på store strækninger med en 1. etape.

Oplysninger vedrørende indmeldelse

Mailes til: kunstmann@privat.dk

Navn:

Adresse:

Postnummer: postdistrikt:

E-mail: Tlf:

- Enkeltpersoner. 100 kr.
- Forening. 200 kr.
- Betaling til:

Lån & Spar reg: 0400 kt.nr. 4016628943

Vesterbro Lokalhistoriske Forening og Arkiv
c/o Jørgen Kunstmann, Kasserer.
Vesterbrogade 133. 4.
1620. København V.

Formand er Ole Rindtoft: 31 90 51 15

Vesterbro Lokalhistoriske Forening og Arkiv har brug for flere medlemmer, også gerne aktive for at styrke det lokalhistoriske arbejde, især da bydelen med byfornyelsen her i 1990’erne har været gennem store forandringer, at det må være vigtigt for bydelen forsæt at huske dens historie til at underbygge identiteten.

Opdateret maj 2012.